

Dramatická předloha umožnila maximální využití osobitého tvůrčího přístupu režiséra

Musulman L. Baláka pro mladé diváky

Záslužná snaha dramaturgicky přínosné aktivity ostravského Divadla Petra Bezruče byla obohacena o další úspěšný počín - seznámit své diváky s tvorbou jejich generačně spřízněného vrstevníka, mladého autora Luboše Baláka z Brna. Začínajícího dramatika, který se snaží svůj pohled na svět a společnost vtělit do dramatické formy způsobem, s nímž se mladí návštěvníci mohou ztotožnit, kde mohou identifikovat příbuznost pocitů a asociací. Jde o dramatika oceněného již v pražské soutěži Nadace Alfréda Radoka.

TEREZA DAVIDOVÁ

Jeho nejnovější hrou je právě „Musulman“, jejíž prvního nastudování se ujal režisér Josef Janík, za podnětné spolupráce autora i dramaturgyně divadla Petry Kohutové. Pracovali na společném výsledném tvaru s velkou vehemencí a chutí, a tak nakonec k původně čtyřem jednáním ještě v závěrečné verzi přibýlo jednání páté (jaksi „poněkud navíc“). Základní žánrovou polohou je groteska, jejíž dramatická forma nese výrazné rysy postmoderně uplatňované metody zřetelného odstupu

od dramatického materiálu. A to zejména při charakterizování jednajících postav (když vlastní syžet má tradičně ustálenou podobu). Autor staví hrdiny svého příběhu - členy rodiny úředníka Jaromíra a jejich známé - do absurdně vyhocených situací, aby pak z jejich reakcí na ně vytvořil atmosféru nonsensu a vzájemných komunikačních bariér. Vše s lehkostí nezátěžkaného humoru a se smyslem pro řezavou karikaturu.

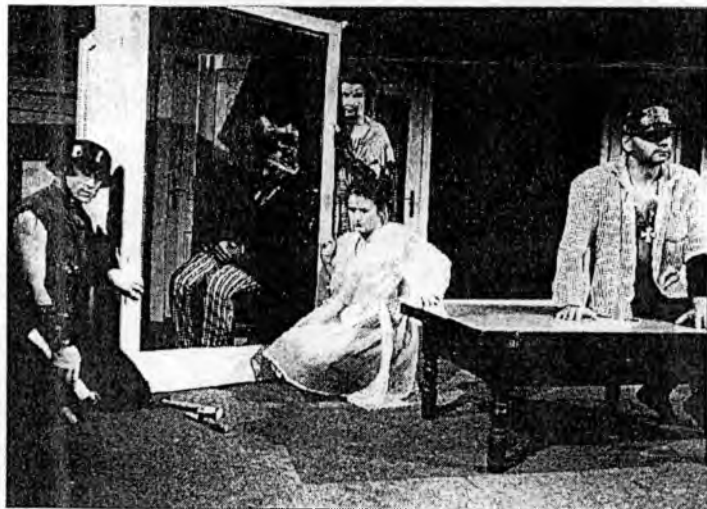
Josef Janík při inscenování textu pak umožnil vytvoření jevištní reality, nalézající náležitou rezonanci v reakcích publika (za výtvarné a hudební spolupráce scenografky Marty Roszkopfové a skladatele Milana Bächorka). Ke zdařilému výsledku jistě přispěla i okolnost, že dramatická předloha umožňovala maximální využití osobitého pracovního postupu režiséra Janíka. Ten má vždy sice pevnou představu o studované hře, ale rozhodně ne v apriorně pevně stanovené podobě racionální konstrukce. V tvůrčím procesu trpělivě hledá a odkrývá myšlenkové a emocionální jádro hry a to potom nechá prolnout do celku inscenace, kdy je zprostředkuje hercům jako zdroj energie jimi vytvářených jevištních postav. Vždyť je-

ho doménou nebývá efektní hra s myšlenkovými abstrakcemi. Mnohem více ho zajímají konkrétní detaily scénického dění, drsnými asociacemi spjaté s nevybíravě pojmenovávanou skutečností reálného života. Vždy s energickou snahou o dramaticky účinné rozkrytí problému v celé jeho nahotě a syrovosti. Nebylo tomu jinak ani tentokrát, a tak jsme byli svědky několika pozoruhodně vystavených hereckých vý-

konů (Kostas Zerdalolu, Daniel Zaoral, Kateřina Krejčí, Jan Mazák, Norbert Lichý, Miloslav Čížek, Miluše Hradská).

„Musulman“ u Bezručů „vykročil do světa“ oprávněně bez falešné skromnosti a se sympatickou dávkou provokující vehemence.

Divadlo P. Bezruče: Luboš Balák: Musulman; režie J. Janík; výprava M. Roszkopfová; premiéra 18. října 1996

V „Musulmanovi“ se mohou mladí návštěvníci, kterým je Divadlo Petra Bezruče určeno, „nalézt“.

Foto: TOMÁŠ ČVANČARA

Světová premiéra v ostravském Divadle Petra Bezruče určitě nezklamala

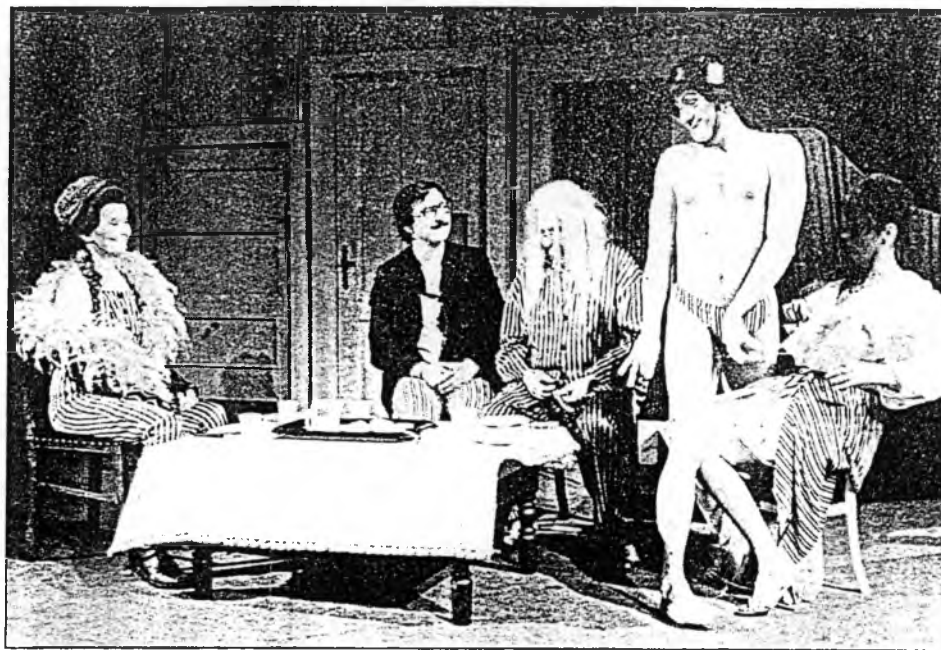
Musulman stojí za zhlédnutí

LADISLAV KNIŽATKO

OSTRAVA. To, že divadlo v souboji s masmediálními formami dramatického působení musí stále více klást důraz na neopakovatelnost svých specifík, je pravda obecně přijímaná a v praxi i často úspěšně uplatňovaná.

Odráží se ve způsobu, jakým mnozí současní dramatici formují výpověď o svém pohledu na svět a problémy člověka v něm. S jakou až zvilou urputností se snaží nepřistoupit na stará pravidla hry a hledat nové formy oslovení diváka. A tak i hry ze soutěže mladých dramatiků, kterou vypisuje Nadace Alfréda Radoka v Praze, zcela samozřejmě mají tento rozměr. Mezi oceněnými autory je mezi jinými též brněnský dramaturg, absolvent JAMU, Luboš Balák. A právě on se rozhodl svěřit uvedení své nejnovější hry ostravskému Divadlu Petra Bezruče. Je to „rodinná krimigroteska o čtyřech dějstvích a pátém poněkud navíc“, jak se píše v podtitulu hry „Musulman“, a její světovou premiéru – když poprvé právě zde spatřila světlo světa – nastudoval režisér Josef Janík (za dramaturgické spolupráce autora a Petry Kohutové).

Luboši Balákovi při vystavení fabule příběhu a zformování dramatického konfliktu, jakož i režisérovi Janíkovi při vedení herců k důsledně od

Na snímku z představení „Musulmana“ (odleva) Miluše Hradská, Kostas Zerdaloglu, Miloslav Čížek, Daniel Zaoral a Kateřina Krejčí.
Foto: Tomáš Čvančara

psychologizované interpretaci textu, se podařilo se sympatickou stylovou jednoznačností pojmenovat a postihnout těžko postižitelné: na příslušnících rodiny a jejich přátel (jako zástupného příkladu) demonstrovat neurotický rozměr našeho konání, obtíže vzájemné komunikace a mezilidských vztahů a zákeřnou nebezpečnost prohlubující se existence generačních odlišností. Navíc tím, že to dokázali vyjvit v dramaticky vděčné formě černé grotesky (kdy se náramně bavíte a přitom vám příznačně „přechází mráz po zádech“), zabezpečili své „moralitě naru-

by“ potřebnou diváckou atraktivitu. Na herce jsou přitom kladené zvýšené nároky.

» K realizaci inscenace přistoupili tvůrci s velkou invencí «

Pozoruhodné jsou výkony Kostase Zerdaloglu v roli frustrovaného úředníka Jaromíra, Kateřiny Krejčí, která s hereckou virtuositou ozvláštňuje jevištní obraz jeho ženy Marie, a Daniela Zaoral a tvárné expresivity. Osobitým pojetím tradičnějších pro-

středků scénického výrazu dosahují divácky vděčného dopadu Norbert Lichý v roli Josefa a Jan Mazák jako „rodinný soused“ Jindřich. Obraz generačního rozvrstvení rodiny účinně dotvářejí Miloslav Čížek (dědeček Blahoslav) i Miluše Hradská (Jaromírova matka Valerie). Tvořívá případnost uměleckého přístupu jak ze strany scénografky Marty Roszkopfové a autora scénické hudby Milana Báchorka pak rámuje stylově jednotnou podobu dramatické předlohy, kterou osobitost invence a zkušenosti režiséra Josefa Janíka obohatily o nezanedbatelnou dimenzi.